

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРЕДСТАВНИКІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ТА ТЕХНОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Кириченко В.В. Розвиток інформаційної культури у представників соціономічних та технономічних професій. У статті представлено концептуальне означення поняття «інформаційна культура» та її структуру. У руслі компетентнісного підходу визначено основні професійні інваріанти, які пов'язані з різними аспектами взаємодії з інформаційним простором. Подаються результати досліджень, які були виконані у межах науково-дослідного проекту «Оцінювання ринку управлінських державних послуг та функціональної й компетентнісної спроможності державної служби та держслужбовців в Україні» (2018 р.). Для реалізації завдань дослідження використовувався авторський варіант опитувальника вивчення компетентнісної спроможності державних службовців.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційна культура, соціальні компетенції, професійна діяльність, соціономічні професії, технономічні професії.

Кириченко В.В. Развитие информационной культуры у представителей социономических и технономических профессий. В статье представлены концептуальное определение понятия «информационная культура» и ее структуру. В русле компетентностного подхода определены основные профессиональные инварианты, связанные с различными аспектами взаимодействия с информационным пространством. Представлены результаты исследований, выполненных в рамках научно-исследовательского проекта «Оценка рынка управленческих государственных услуг и функциональной и компетентностной способности государственной службы и госслужащих в Украине» (2018)». Для реализации задач исследования использовался авторский вариант опросника изучения компетентностной способности государственных служащих.

Ключевые слова: информационное общество, информационная культура, социальные компетенции, профессиональная деятельность, социономические профессии, технономические профессии.

Постановка проблеми. Здатність до оволодіння інформацією, знаннями і, що не менш важливо, оперування ними (критичний аналіз, реструктуризація, інтеграція та імплементація), стають базовими соціальними властивостями сучасної людини, яка здійснює життєдіяльність у глобалізованому цифровому інформаційному суспільстві. На Всесвітньому економічному форумі у Давосі 2016 року багато уваги було приділено питанням сучасної освіти та її актуальності не лише на момент підготовки але й у майбутньому. До ключових умінь, якими мають володіти майбутні працівники більшості професій належать: критичність мислення, креативність, складання суджень і ухвалення рішень, когнітивна гнучкість. Цифрова революція стала точкою неповернення на ринку праці. Більшість технологічних процесів виробництва переведені у віртуальну площину, тому звичний для індустріального суспільства світ професій скоро перестане функціонувати, натомість з'являться нові види зайнятості, які будуть пов'язані з переробкою інформаційних потоків та обслуговуванням шляхів їх циркуляції.

Аналіз останніх публікацій. Соціокультурні зміни, до яких призвели винаходи у галузі інформаційних технологій, пов'язані з зміною цінності інформації в житті суспільства та особистості. Усі види соціокультурної активності пов'язані з постійною необхідністю засвоєння інформації у вигляді знань та суспільного досвіду. З початку зародження людської цивілізації знання відігравали значну роль, проте на їх засвоєння відводився певний період соціально-вікового розвитку. Це було пов'язано з тим, що система суспільних знань мала відносно цілісну структуру та зазнавала незначної зміни в контексті життєдіяльності окремої людини. У сучасному інформаційному суспільстві більшість властивостей інформації є релятивними, а отже їх істинність, новизна, об'єктивність та стійкість можуть змінюватися. Постійна зміна інформаційного контексту та змісту призвела до необхідності здобувати нові знання та досвід, верифікувати їх, доповнювати, змінювати структуру тощо. Еволюція способу взаємодії особистості з інформаційним простором відбувається як результат зміни ролі та значення знань у житті людини. Хоча вона завжди була визначальною у процесі налагодження будь-якої індивідуальної чи колективної діяльності, на сьогоднішній день цей процес оповитий не статичним монопотокм інформації, які мали досить протяжні цикли оновлення, а передбачає взаємоперетин безлічі інформаційних систем, які перебувають у різноманітних підрядно-супідрядних зв'язках. **Якщо на початку ХХ ст. вважалося, що знання (інформація) керують світом, то у ХХІ ст. – знання породжують світи.**

Здатність оперувати великою кількістю інформаційного контенту, яку ми визначили як суспільну необхідність, стає основою особистісної та професійної успішності в сучасному інформаційному суспільстві. Віртуалізація соціальних відносин призвела до необхідності бути компетентним у сфері використання інформаційних технологій. Сучасні дослідники звертають свою увагу на наступні аспекти здатності особистості до діяльності в інформаційному суспільстві: інформаційну культуру (Антонченко М.А., Рамський Ю.С.), медіаграмотність (Федоров А.В.), комп'ютерну грамотність (Насирова Н.Х., Семенов А.Л.), інформаційно-комунікативну (Баловсяк Н.В.) інформаційно-технологічну (Спірін О.М.), ІКТ-компетентність (Тихонова Т.В.) [0; 7; 10; 18; 17; 11; 14; **Ошибка! Источник ссылки не найден.**; 16; 12]. З метою більш точного оперування поняттям «інформаційна компетентність» варто розглянути зміст поняття «інформація». У силу полідисциплінарності визначення, більшість дослідників сходяться на тому, що «інформація» це дані, які мають певний зміст або смисл (Трішина С.В., Фрідланд А.Я.) [6; 4; **Ошибка! Источник ссылки не найден.**15]. Вони перетворилися в знання колективного та індивідуального значення та «обросли» певними символічними інтерпретаціями культури. В силу цього в межах кожної культури можна подивитися на світ, який має певну фізично сталу структуру (описану мовою даних), під певним кутом зору. Інформаційна культура є складовою загальної культури особистості. На думку Р.С. Гуревича в останні десятиліття збільшилася питома вага знань в суспільному прогресі, що утворило цілий пласт культурних цінностей, які породжують пізнавальний інтерес людини та налаштовують на активне світопізнання [3]. Цінність інтелекту в сучасних умовах пояснюється тим, що для обробки інформації високої когнітивної щільності та символічної багатозначності в межах мультикультурального поля знань, потрібен певний психічний ресурс, інтелектуальний та емоційний потенціал, налаштування на пошукову активність та щоденну верифікацію знань.

До складових інформаційної культури С.Д. Карагодов відносить [5]:

- інформаційну (комп'ютерну) грамотність;
- інформаційну компетентність;
- інформаційний ціннісно-змістовий компонент;
- інформаційну рефлексію;
- інформаційну культуротворчість.

Інформаційна компетентність та інформаційна грамотність вважаються автором ключовими, оскільки вони забезпечують процесуальну складову інформаційної діяльності людини та формують певне ціннісне ставлення до знань і є підґрунтям для інформаційної культуротворчості. В умовах сучасного суспільства інформаційна компетентність розглядається не лише як умова особистісної успішності, а як спосіб виживання у ньому, здатність здійснювати життєдіяльність на мінімально достатньому рівні.

Поява компетентнісного підходу в психолого-педагогічній практиці була ініційована рядом змін у системі суспільних відносин, які позначилися на системі освіти більшості технологічно розвинених країн. У галузі професійної освіти та інших соціальних інституціях, які відповідають за соціалізацію особистості почали поступово відходити від «теоретизації» навчання та орієнтуватися на практику (формування досить конкретних практичних умінь та навичок). У роботі «Компетентність в сучасному суспільстві: виявлення, розвиток та реалізація» Дж. Равен приходить до висновку, що у сучасному суспільстві важливими для особистості залишаються досить конкретні практичні знання та навички, які можуть бути використаними для реалізації досить обмеженого кола практичних завдань з якими стикається особистість у повсякденному житті [8]. Більшість знань, отриманих у закладах середньої та вищої освіти, не проходять практичної верифікації та існують поза практичним контекстом. У деякому сенсі афористично, але для більшості випускників шкіл, які засвоїли теорему Піфагора, ці знання залишаються «мертвими», оскільки не мають практичного застосування. Метою соціалізації, на думку Дж. Равена, є передача не стільки знань, які більшою мірою є даними, які пояснюють навколишній світ, а передача досвіду [9]. Знання вміщують у себе як конкретні інформаційно-фактичні компоненти, так і суб'єктивні нашарування, що залишилися в процесі їх використання в суспільній та індивідуальній практиці. Долучаючись до інформаційної мережі пересічний суб'єкт соціальних відносин мусить витримувати баланс між досвідом та «сухими даними», які перетворюються в процесі їх засвоєння та практичного застосування в особистісні знання.

Інформаційна культура особистості формується в процесі соціалізації в широкому її сенсі. Базові компетенції, які входять до структури інформаційної культури особистості, формуються під впливом широкого спектру факторів соціального середовища, що не обмежується виключно процесом професійної підготовки та умовами трудового навчання у межах специфічних професій, які до останнього часу були пов'язані з прямим функціональним використанням ІКТ.

Формулювання мети і завдання статті. Мета роботи: проаналізувати розвиток інформаційної культури представників технономічних та соціономічних професій з огляду на особливості їх професійної підготовки та навчання. Завдання дослідження полягають у проведенні емпіричного дослідження розвитку інформаційної культури у представників соціономічних та технономічних професій; здійснити порівняння сформованості,

виокремлених нами технологічного та соціально-психологічного рівнів інформаційної культури.

Виклад методики і результатів дослідження. У дослідженні рівня сформованості інформаційної культури, яке було проведено на початку 2019 року, взяли участь представники професій соціономічного (державний службовець) та технономічного (програміст, мережевий інженер, графічний дизайнер, web-дизайнер) профілів, а також студенти, які отримують освіту за спеціальностями «інформатика», «комп'ютерні системи та мережі», «комп'ютерні технології».

Для реалізації завдань дослідження було розроблено авторський варіант опитувальника вивчення компетентнісної спроможності державних службовців. У структурі інваріантів професійної діяльності державних службовців ми виокремлюємо вміння використовувати ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології), вміння працювати з інформацією, критичність мислення та неупередженість, вміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію, вміння вчитися та освоювати нові знання та досвід.

У межах нашого дослідження виокремлено два принципово відмінні рівні інформаційної культури особистості, які формують соціально-професійні інваріанти, що входять до складу інформаційної культури особистості – технологічний і соціально-психологічний.

Технологічний рівень інформаційної культури позначає здатність суб'єкта соціальних відносин взаємодіяти з цифровими інформаційними технологіями, користуватися ІКТ та його функціоналом.

Соціально-психологічний рівень інформаційної культури пов'язаний зі здатністю суб'єкта соціальних відносин здійснювати аналіз і переробку інформації та використовувати її для здійснення соціальної активності.

Аналіз результатів дослідження сформованості базових інваріантів професійної діяльності, що становлять основу інформаційної культури, показав що більшість інваріантних фахових компетентностей знаходяться на етапі формування (табл.1). На найвищому рівні розвинені «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію» (66%), «управління змінами та проектна діяльність» (68%), «уміння досягати поставлених цілей» (62%), «управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами» (68%).

Найменш сформованими залишаються «стресостійкість» (19%), «критичність мислення та неупередженість» (24%). На етапі формування, за результатами відсоткового аналізу, залишаються такі компетенції як «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності» (59%). У загальному державні службовці мають високий рівень сформованості фахової компетентності, тому функції, які вони виконують у межах трудового посту знаходяться на етапі формування, що відповідає реаліям сьогодення в умовах трансформування української державної системи.

Аналіз сформованості інформаційної культури державних службовців здійснювався на основі тієї структури інформаційної культури, яку ми пропонували. Технологічний рівень інформаційної культури ми пов'язували з такими фаховими компетенціями як «уміння використовувати ІКТ у професійній діяльності» та «уміння працювати з інформацією». Про сформованість соціально-психологічного рівня інформаційної культури свідчив розвиток таких компетенцій як «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію», «критичність мислення та неупередженість». Уміння вчитися

та освоювати нові знання і досвід у межах нашої дослідницької структури є інтегральним діяльним інваріантом, який є частиною структури кожного з рівнів інформаційної культури особистості. Відповідно до наших міркувань, здатність до оволодіння знаннями та досвідом є умовою підтримки соціально-професійної актуальності компетентностей та дозволяє адаптувати їх відповідно до умов середовища.

Таблиця 1.

Рівень сформованості фахових інваріантних компетентностей у державних службовців

Найменування компетентності	Рівень сформованості компетенції		
	Сформована компетенція	Компетенція на етапі формування	Не сформована компетенція
Прийняття ефективних рішень	44%	23%	33%
Уміння працювати з інформацією	47%	39%	14%
Уміння здійснювати ефективне управління	26%	31%	43%
Лідерські якості (публічна діяльність)	43%	41%	16%
Стресостійкість	19%	37%	44%
Здатність до використання ІКТ у професійній діяльності	34%	59%	7%
Уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід	32%	47%	21%
Уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію	66%	24%	10%
Критичність мислення та неупередженість	24%	37%	39%
Управління змінами та проектна діяльність	56%	31%	13%
Уміння досягати поставлених цілей	62%	22%	16%
Управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами	68%	24%	8%

За результатами дослідження ми виявили, що у державних службовців технологічний рівень інформаційної культури знаходиться на етапі формування компетентностей. Уміння працювати з інформацією як інваріант професійної діяльності сформований у 47% досліджуваних, для 31% він знаходиться на етапі формування. У 14% державних службовців це уміння не сформоване. Соціально-психологічний рівень інформаційної культури державних службовців розвинений на більш високому рівні за рахунок того, що професійна компетентність «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію» властива для 66% досліджуваних, проте компетентність «критичність мислення та неупередженість» сформована у 24% досліджуваних. Для 37% опитаних вона знаходиться на етапі формування та у 39% ця компетенція є несформованою. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що соціально-

психологічний рівень інформаційної культури державних службовців здебільшого складається з уміння здійснювати комунікацію, налагоджувати інформаційні зв'язки, поширювати певний контент. Критично ставитися до інформації, перевіряти її достовірність та бути неупередженим може значно менша кількість досліджуваних. На етапі формування знаходиться така інтегральна компетенція інформаційної культури особистості як уміння вчитися, освоювати нові знання та досвід (у 47% на етапі формування та у 21% ця компетенція не сформована).

Серед досліджуваних, які працюють у межах технономічних професій прослідковується наступна тенденція до розвитку виокремлених нами компетентнісних інваріантів професійної діяльності (табл.2).

Таблиця 2.

Рівень сформованості фахових інваріантних компетентностей серед осіб, які працюють у межах технономічних професій

Найменування компетентності	Рівень сформованості компетенції		
	Сформована компетенція	Компетенція на етапі формування	Не сформована компетенція
Прийняття ефективних рішень	16%	28%	56%
Уміння працювати з інформацією	64%	32%	4%
Уміння здійснювати ефективне управління	21%	38%	41%
Лідерські якості (публічна діяльність)	14%	22%	64%
Стресостійкість	57%	34%	9%
Здатність до використання ІКТ у професійній діяльності	86%	9%	5%
Уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід	64%	29%	7%
Уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію	21%	34%	45%
Критичність мислення та неупередженість	30%	34%	36%
Управління змінами та проектна діяльність	21%	17%	62%
Уміння досягати поставлених цілей	34%	48%	18%
Управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами	12%	33%	55%

Компетенції, які позначають здатність до здійснення управління та лідерства в досліджуваних у більшості не сформовані, вони є суто «управлінськими» тому не використовуються програмістами під час вирішення управлінських завдань. Також на несформованому рівні у більшості залишаються такі компетенції як «управління змінами та проектна діяльність» та «управління фінансами та іншим матеріальними,

інтелектуальними (духовними) ресурсами» (у 62% та 55%). Компетенції, що входять до складу інформаційної культури, розвинені у досліджуваних на високому рівні: уміння працювати з інформацією сформоване у 64% програмістів, здатність до використання ІКТ у професійній діяльності у 86%, проте критичність мислення має низькі показники та сформована як соціально-професійна компетенція у 30% досліджуваних, ще у 34% вона знаходиться на етапі формування. Також для представників цієї групи професій не властива здатність до здійснення комунікації та налагодження соціальної взаємодії (у 45% вона не сформована).

У представників цієї групи професій виявився високим рівень розвитку уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід (64%) порівняно з державними службовцями у яких лише 32% мають сформований рівень цієї компетенції. У досліджуваних на високому рівні розвинений технологічний рівень інформаційної культури. Про це свідчить рівень розвитку таких компетенцій як «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності», яка є сформованою у 86% досліджуваних та «уміння працювати з інформацією» (64%). Щодо соціально-психологічного рівня інформаційної культури особистості, то рівень сформованості компетентностей «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію» і «критичність мислення та неупередженість» у досліджуваних свідчить про те, що він залишається на низькому рівні.

Порівнюючи результати дослідження серед категорії держслужбовців та осіб зайнятих в ІТ-сфері, ми можемо зробити декілька висновків щодо розвитку у них інформаційної культури на основі аналізу кількісного та відсоткового співвідношення осіб, у яких були сформованими або залишаються на рівні формування компетенції, що входять до її складу. Інтегральна діяльнісна компетенція, яка є частиною як технологічного так і соціально-психологічного рівнів інформаційної культури, розвинена у більшій кількості програмістів і зайнятих в ІТ-сфері осіб (64%) та сформована лише у 32% державних службовців. Технологічний рівень інформаційної культури краще розвинений у програмістів, оскільки діяльнісна суть їх професійної діяльності опосередкована взаємодією з ІКТ та передбачає певні операції з інформацією. Узагальному виявилось, що в більшості досліджуваних з обох груп інформаційна культура знаходиться на етапі формування. На вищому рівні розвинені ті компетенції, які стосуються технологічного рівня інформаційної культури: уміння працювати з інформацією та «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності». Соціально-психологічний рівень інформаційної культури залишається на низькому рівні, оскільки компетенції, що входять до її складу у більшості є не сформованими або знаходяться на етапі формування.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що інформаційна культура є частиною загальної культури особистості. Оскільки доступ ІКТ щороку збільшується як в економічному, так і в соціокультурному сенсі, технологічний рівень інформаційної культури розвинений у представників як соціономічних, так і технономічних професій. Уміння, які входять до його складу, розвиваються в процесі соціалізації (ігрової діяльності, шкільного навчання). Вони визначають не лише професійну, але й соціальну успішність та адаптивність. Отримані результати свідчать про те, що розвиток компетентностей, які входять до складу технологічного та соціально-психологічного рівнів інформаційної культури не

обмежено умовами конкретного професійного середовища та починають формуватися на ранніх етапах соціалізації.

Список використаних джерел

1. Антонченко М. А. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наукових праць. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. № 1(8). С.161-166.
2. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2004. № 5. С. 21-28.
3. Гуревич Р. С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця. *Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень*: Зб. наук. праць / за ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. Київ, 2003. С. 354-360.
4. Жалдак М. І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті. *Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2005. № 6. С. 17-24.
5. Карагодов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности. *Педагогическая информатика*. 2000. № 2. С. 41-55.
6. Математический энциклопедический словарь / под. ред. Ю.В. Прохорова. Москва: Советская энциклопедия, 1988. С. 816.
7. Насырова Н. Х. Проектирование подготовки студентов гуманитарных факультетов классического университета по информатике: Автореферат дис. на соискание ученой степени к.п.н. Казань, 2000 17 с.
8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация [пер. с англ.]. Москва: «Когито-Центр», 2002. 396 с.
9. Равен Дж. Педагогическое тестирование: проблемы, заблуждения, перспективы: Пер. с англ., Изд. 2-е, испр. Москва: «Когито-Центр», 2001. 142 с.
10. Рамський Ю. С. Формування інформаційної культури особи – пріоритетне завдання сучасної освітньої діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. № 1(8). С.19-42.
11. Семенов А. Л. Роль информационных технологий в общем среднем образовании. *Информатика и образование*. 2001. № 2. С. 2-6.
12. Спірін О. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 300 с.
13. Терборн Г. Принадлежность к культуре, местоположение в структуре и человеческое действие: объяснение в социологии и социальной науке *Теория общества*. Сборник. Москва: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999. 416 с.
14. Тихонова Т.В. Формування у старшокласників інформаційно-технологічної компетентності під час навчання інформатики. *Информатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2006. № 2. С. 6-13.
15. Тришина С. В. Информационная компетентность как педагогическая категория. *Интернет-журнал «Эйдос»*. 2005. Режим доступа : <http://www.eidos.ru/iournal/2005/0910-ll.htm>.
16. Уваров Ф. Ю. Новые информационные технологии и реформа образования. *Информатика и образование*. 1994. № 3. С. 3-14.
17. Федоров А. В. Массовое медиаобразование в СССР и России: основные этапы / под ред. А.В. Федорова. Москва: МОО «Информация для всех», 2014. 267 с.
18. Федоров А.В. Медиаобразование в странах Восточной Европы Москва: МОО «Информация для всех», 2014. 140 с.

References transliterated

1. Antonchenko M. A. Informatsiina kultura yak skladova zahalnoliudskoi kultury. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii №2. Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia: Zb. naukovykh prats. K.: NPU imeni M. P. Drahomanova, 2004. № 1(8). S.161-166.
2. Balovsiak N. V. Informatsiina kompetentnist fakhivtsia. Pedahohika i psykhohohiia profesiinoi osvity. 2004. № 5. S. 21-28.
3. Hurevych R. S. Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnoho fakhivtsia. Pedahohika i psykhohohiia profesiinoi osvity: rezultaty doslidzhen: Zb. nauk. prats [za red. I. A. Ziaziuna, N. H. Nychkalo]. K., 2003. S. 354-360.
4. Zhaldak M. I. Pro deiaki metodychni aspekty navchannia informatyky v shkoli ta pedahohichnomu universyteti. Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Serii: Pedahohika. 2005. № 6. S. 17-24.
5. Karagodov S. D. Informacziionnaya kul'tura v kontekste obshhej teorii kul'tury` lichnosti. Pedagogicheskaya informatika. –2000. – № 2. – S. 41-55.
6. Matematicheskij e`ncziklopedicheskij slovar` [Pod. red. Yu. V. Prokhorova]. M.: Sovetskaya e`ncziklopediya. 1988. S. 816.
7. Nasy`rova N. Kh. Proektirovanie podgotovki studentov gumanitarny`kh fakul'tetov klassicheskogo universiteta po informatike: Avtoreferat dis. na soiskanie uchenoj stepeni k.p.n. Kazan`, 2000 17 s.
8. Raven Dzh. Kompetentnost` v sovremennom obshhestve: vy`yavlenie, razvitie i realizacziya [per. s angl.]. M.: «Kogito-Czentr», 2002. 396 s.
9. Raven Dzh. Pedagogicheskoe testirovanie: problemy`, zabluzhdeniya, perspektivy`: Per. s angl., lzd. 2-e, ispr. M.: «Kogito-Czentr», 2001. 142 s.
10. Ramskyi Yu. S. Formuvannia informatsiinoi kultury osoby – priorytetne zavdannia suchasnoi osvitnoi diialnosti. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii № 2. Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia: Zb. naukovykh prats. – K.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2004. № 1(8). S.19-42.
11. Semenov A.L. Rol` informacziionny`kh tekhnologij v obshhem srednem obrazovanii. Informatika i obrazovanie. 2001. № 2. S. 2-6.
12. Ramskyi Yu. S. Formuvannia informatsiinoi kultury osoby – priorytetne zavdannia suchasnoi osvitnoi diialnosti. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii № 2. Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia: Zb. naukovykh prats. – K.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2004. № 1(8). S.19-42.
13. Terborn G. Prinadlezhnost` k kul'ture, mestopolozhenie v strukture i chelovecheskoe dejstvie: ob`yasnenie v socziologii i soczial`noj nauke Teoriya obshhestva. Sbornik. M.: «KANON-press-Cz», «Kuchkovo pole», 1999. 416 s.
14. Ramskyi Yu. S. Formuvannia informatsiinoi kultury osoby – priorytetne zavdannia suchasnoi osvitnoi diialnosti. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii № 2. Kompiuterno-oriientovani systemy navchannia: Zb. naukovykh prats. – K.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2004. № 1(8). S.19-42.
15. Trishina S. V. Informacziionnaya kompetentnost` kak pedagogicheskaya kategoriya. Internet-zhurnal «E`jdos». 2005. Rezhim dostupu : <http://www.eidos.ru/iournal/2005/0910-II.htm>.
16. Uvarov F. Yu. Novy`e informacziionny`e tekhnologii i reforma obrazovaniya. Informatika i obrazovanie. 1994. № 3. C. 3-14.
17. Fedorov A. V. Massovoe mediaobrazovanie v SSSR i Rossii: osnovny`e e`tapy` [pod red. A.V. Fedorova]. M.: MOO «Informacziya dlya vsekh», 2014. 267 c.
18. Fedorov A.V. Mediaobrazovanie v stranakh Vostochnoj Evropy` M.: MOO «Informacziya dlya vsekh», 2014. – 140 c.

Kyrychenko V.V. The development of information culture among representatives of socionomic and technonomic professions. The paper presents the results of a study of the level of development of information culture among civil servants and representatives of technical professions. We have put forward a definition of the concept of “information culture” and described its levels: technologic and socio-psychological. Information culture is a component of the general personality culture and determines the way in which it interacts with the information space. Within our study, socio-occupational invariants that are part of the personality information culture form two fundamentally different levels of personality information culture. The technological level of information culture refers to the ability of a social relations entity to interact with digital information technologies, to use ICT and its functionality. Socio-psychological level of information culture is related to the ability of the subject of social relations to analyze the processing of information and use it for social activity. According to the results of our research, we have found that in the representatives of technical professions and civil servants the socio-psychological level of information culture is at the stage of formation. The technological level of information culture remains at a high level of development. The results obtained indicate that the development of competencies that are part of the technological and socio-psychological levels of information culture is not limited by the conditions of a particular professional environment and begin to form at the early stages of socialization.

Keywords: information society, information culture, social competences, professional activity, socionomic professions, technonomic professions.